

Baskı Karşıtı Sosyal Hizmette Ayrımcılığın Yeni Yüzü: Mikro Saldırganlık

The New Face of Discrimination in Anti-Oppressive Social Work: Microaggression

Gizem Nur SAĞLIK TUĞRUL¹ ve H. İrem KALAYCI KIRLIOĞLU²

¹ Sosyal Hizmet Bölümü, Karabük Üniversitesi, saglikgizemnur@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6296-6471

² Sosyal Hizmet Bölümü, Karabük Üniversitesi, hurirkal@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8352-8868

Öz

Mikro saldırganlık kavramının baskı karşıtı sosyal hizmetteki yerine dikkat çekmeye çalışan bu çalışmada Journal of Social Work Education (JSWE) dergisinin 2021, 2022, 2023 ve 2024 yıllarındaki sayılarında yer alan açık erişimli 216 makaleye erişim sağlanmıştır. Dergide yer alan makalelerin özetleri taranmış, makalelerin yöntemlerine ve anahtar kelimelerine göre kodlar oluşturulmuştur. Yapılan kodlamada "mikro saldırganlık" kavramının en az değinilen kavram olduğu tespit edilmiş ve çalışma mikro saldırganlık kavramı odağında şekillenmiştir. Bireyleri/grupları hedef alan kasıtlı ya da kasıtsız, sözel ya da fiziksel olabilen davranışlar şeklinde tanımlanan mikro saldırganlıkların, doğası gereği baskı karşıtı sosyal hizmet kapsamında ele alınmasının uygun olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda çalışmada, mikro saldırganlık ile ilgili genel bir çerçeve çizilmeye çalışılmış ve kavramın baskı karşıtı sosyal hizmet bakış açısıyla örtüşen noktalarına değinilmiştir.

Anahtar kelimeler: Ayrımcılık, baskı karşıtı sosyal hizmet, mikro saldırganlık, sosyal hizmet

Abstract

In this study, which aims to highlight the place of the microaggression concept in anti-oppressive social work, open access to 216 articles published in the 2021, 2022, 2023 and 2024 issues of the Journal of Social Work Education (JSWE) was provided. The abstracts of the articles in the journal were scanned, and codes were created based on the methods and keywords of the articles. In the coding process, it was determined that the concept of "microaggression" was the least mentioned concept, and the study was shaped with a focus on the concept of microaggression. It was observed that microaggressions, defined as intentional or unintentional, verbal or physical behaviors targeting individuals/groups, are inherently suitable to be addressed within the scope of anti-oppressive social work. In this context, the study attempts to provide a general framework on microaggression and addresses the points where the concept aligns with the perspective of anti-oppressive social work.

Keywords: Discrimination, anti-oppressive social work, microaggression, social work

Derleme Makale
Review Article

Makale Atfı: Sağlık-Tuğrul, G. N. ve Kalaycı-Kırlıoğlu, H. İ. (2025). Baskı Karşıtı Sosyal Hizmette Ayrımcılığın Yeni Yüzü: Mikro Saldırganlık. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* 9(1), 20-31.

DOI: 10.55109/tushad.1637054

Alındı 10.02.2025
Kabul Edildi 30.06.2025

Telif hakkı: © 2021 yazarlar tarafından. Lisans Sahibi Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, Rize, Türkiye. Bu makale, Creative Commons Attribution (CC BY) lisansının (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makaledir.

¹ İletişim kurulacak yazar: H. İrem KALAYCI KIRLIOĞLU, hurirkal@gmail.com

1. Giriş

Uygulamalı bir meslek ve akademik bir disiplin olan sosyal hizmet; sosyal adalet, insan hakları, kolektif sorumluluk ve farklılıklara saygı ilkeleri odağında şekillenmektedir (International Federation of Social Workers [IFSW], 2014). Her ne kadar sosyal hizmetin ilk yıllarında bu ilkelere açıkça vurgu yapılmasa da “yardım etme odaklı bir meslek” olduğu dikkat çekmektedir. Sosyal hizmette yardım etme vurgusu, dezavantajlı grupların ve bireylerin iyilik hallerinin sağlanması için mesleki çalışmalar yapılmasını nitelemektedir. İyilik halinin sağlanmasına yönelik mesleki çalışmalarda ise “yardım etme şekli” önem kazanmaktadır (Çiftçi, 2019: 1). Tarihsel süreçte geleneksel sosyal hizmet bireylerin problemlerinin kaynağını, güçsüz ve yetersiz yönlerinde aramıştır (Erkan, 2004: 33; Arıkan, 2002: 59). Ancak II. Dünya Savaşı’nı takiben yaygınlaşmaya başlayan sömürgecilik karşıtı hareketler; kadınların, öğrencilerin, siyahî ve/veya farklı cinsel yönelimi olan bireylerin odakta yer aldığı toplumsal sosyal hareketler geleneksel sosyal hizmet anlayışını da değişime uğratmıştır (Tuncay ve İl, 2006: 60). Böylece geleneksel sosyal hizmet anlayışına karşı eleştirel sosyal hizmet tartışılmaya başlanmıştır (Albayrak, 2021: 384). Eleştirel sosyal hizmet; sosyal sorunları açıklığa kavuşturmak gayesiyle eyleme geçen, sorunların nedenlerini politik, yapısal, kültürel, sosyolojik, ırksal, cinsiyet temelli ve örgütsel bağlamda çözümlemeye çalışan eleştirel bakış açısını tanımlamaktadır (Morley ve ark., 2014: 8). Ancak eleştirel sosyal hizmetin bir yaklaşım olmaktan çok yapısal, feminist, radikal ve baskı karşıtı sosyal hizmet gibi farklı yaklaşımları kapsayan şemsiye terminoloji ya da bir bakış açısı olduğunu unutmamak gerekmektedir (Gal, Levin ve Krumer-Nevo, 2014: 55-56).

1990lı yıllardan sonra baskının tüm biçimlerine karşı durmayı amaçlayan baskı karşıtı sosyal hizmet (Dalrymple ve Burke, 1995: 258-259); eleştirel sosyal hizmet bakış açısına sahip olan, sosyal adalet ilkesini gözeterek bireylerin iyilik halini artırmayı amaçlayan bir yaklaşımı ifade etmektedir. Laird (2008: 20-21) ise baskı karşıtı sosyal hizmeti; baskının her türünün oluşum öncesi aşamada engellenmesini amaçlayan bir uygulama türü olarak tanımlamaktadır. Baskı karşıtı sosyal hizmet uygulamalarının makro sistemde değişim yaratmayı amaçladığı görülmektedir (Dominelli, 2002: 28-32; Beresford ve Croft, 2004: 60-61; Clifford and Burke, 2005: 681). Sosyal hizmetin temel yaklaşımlarından sistem yaklaşımı ve ekolojik yaklaşım perspektifinden düşünüldüğünde ise (Payne, 2014: 184-185), baskı karşıtı uygulama ile makro sistemde meydana gelmesi amaçlanan değişimin tüm sistemleri etkileyeceği unutulmamalıdır.

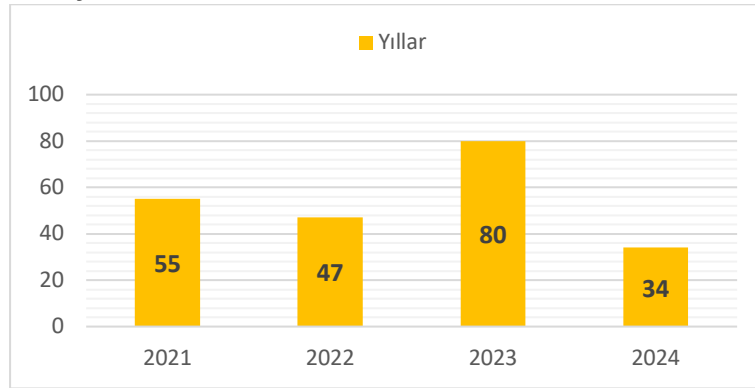
Dominelli (2002: 28-32) ve Berger (2012: 145) baskı karşıtı sosyal hizmete göre ayrımcılığa neden olabilecek ırk, etnisite, toplumsal sınıf, toplumsal cinsiyet, yaş, engel durumu vb. gibi tüm etmenlerin toplum tarafından yaratıldığını ifade etmektedir. Aynı şekilde Baines (2011: 2-5) de toplumsal yapıların ve normların, değerlerin, kimliklerin ve insan ilişkilerinin baskı çeşitlerini oluşturduğunu, beslediğini ve hatta sürdürdüğü görüşünü savunmaktadır. Buradan da anlaşılabacağı üzere baskı karşıtı sosyal hizmet; güç dağılımındaki dengesizlikleri, yapısal eşitsizlikleri, sosyal bölünmeleri irdelemekte ve bunların nedenlerini eleştirmektedir. Ancak baskı karşıtı sosyal hizmetin farklılık, eşitlik, dışlanma ve ırkçılık gibi konulara/kavramlara vurgu yaparak diğer eleştirel perspektiflerden ayrıştığına dikkat edilmesi gerekmektedir (Brown, 2012: 34).

Bu çalışmanın amacı; mikro saldırganlık kavramının teorik çerçevesini ortaya koymak, baskı karşıtı sosyal hizmet literatüründeki yerini değerlendirmek, örtülü ayrımcılık biçimlerine yönelik profesyonel farkındalık geliştirilmesine katkı sunmaktır. Ayrıca uluslararası sosyal hizmet literatüründe farklı çalışmalarda ele alınan mikro saldırganlık kavramının (Alexander ve ark., 2024; Asakura, 2024; Davis ve Mirick, 2022; Kang & Garran, 2020; Krings ve ark., 2024; Lilly ve ark., 2023; Piedra ve ark., 2024; Turner ve ark., 2018; Vohra-Gupta ve ark., 2024; Weng & Gray, 2020), ulusal sosyal hizmet literatürüne kazandırılması ve ilgili boşluğu doldurması da çalışmanın hedeflerindendir.

2. Yöntem

Bu derleme çalışmada, baskı karşıtı sosyal hizmet uygulaması kapsamında değerlendirilebilecek mikro saldırganlık kavramına ve sosyal hizmette hangi noktada bulunduğu dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın odağında yer alan mikro saldırganlık kavramının belirlenmesinde bir dizi adım takip edilmiştir. Birinci adımda araştırmacılar tarafından Taylor and Francis veri tabanında yer alan, Social Sciences Citation Index'te (SSCI/Sosyal Bilimler Atıf Dizini) taranan Journal of Social Work Education (JSWE) dergisinin taranmasına karar verilmiştir. Araştırma kapsamına derginin alınmasında uluslararası dizinde taranması, "Education and Educational Research" kategorisinde etki faktörünün yüksek olması (JSWE, 2023a, 2023b) tüm bu nedenlerle sosyal hizmet eğitimi alanında güvenilir kabul edilmesi etkili olmuştur. İkinci adımda JSWE'nin 2021, 2022, 2023 ve 2024 yıllarındaki toplam 16 sayısında (ek ve özel sayılar hariç) yer alan üniversite anlaşması kapsamında açık erişimli nitelikte olan 216 makaleye (Original Articles, Invited Articles [proje sunumları hariç]) erişim sağlanmıştır. Makalelerin yıllara göre sayısal dağılımı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: JSWE 2021-2022-2023-2024 yıllarına ait makale sayıları

Üçüncü adımda, ilgili dergide yer alan 216 makalenin özetleri taranmıştır. Yapılan özet taramasına göre araştırmalar nitel, nicel, derleme ve karma olmak üzere araştırma yöntemine göre Excel dosyası üzerinde çalışılarak kategorilere ayrılmıştır. Araştırma yöntemine göre kategorilere ayrılan makalelerin her birinin altına özet metninde ve anahtar kelimelerinde geçen kelimeler eklenmiştir. Dokümanda yer alan tüm makalelerde dikkat çekici düzeyde tekrar eden kelimeler belirlenmiştir. Daha sonra bu anahtar kelimeler sosyal hizmetin farklı çalışma alanları gözetilerek kodlanmıştır. İlgili anahtar kelimelere ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Belirlenen anahtar kelimelere ilişkin bilgiler

Anahtar Kelime	Sıklık (f)	Anahtar Kelime	Sıklık (f)
İrkçilik / Eleştirel İrkçi Teori / Etnik	44	Kültürel Tevazu / Çok Kültürlülük	9
Dijitalleşme / Simülasyon / Uzaktan eğitim	26	Çocuk Refahı	8
Ayrımcılık	25	Özbakım	8
Baskı Karşıtı	16	Maneviyat / Manevi Yeterlik	6
Savunuculuk	16	Yaşlanma / Yaşlılık / Gerontolojik Sosyal Hizmet	6
Sosyal Adalet	15	Bağımlılık (Alkol-Madde)	3
Cinsel Yönelim (LGBTI+)	14	Makro Uygulama	3
Klinik Sosyal Hizmet/Ruh Sağlığı	13	Engellilik	2
Siyasi Katılım	12	Meslekler arası eğitim	2
Travma	12	Baba / Babalık	1
Covid-19	10	Etik	1
Saha Uygulaması	10	Yapay zeka	1
Kadına Yönelik Şiddet / Feminist Sosyal Hizmet	9	Yeşil sosyal hizmet	1
Adli Sosyal Hizmet	6		

İrkçilik / Eleştirel İrkçi Teori / Etnik / Baskı Karşısı / Ayrımcılık (f = 33)*

*Kelimelerin birlikte geçtiği makaleler tek makale olarak değerlendirildiğinde

Yapılan tarama sonucunda elde edilen anahtar kelimeler incelendiğinde “ırkçılık, eleştirel ırkçı teori, etnik, baskı karşıtı, ayrımcılık” gibi kavramların ön plana çıktığı görülmüştür. Son adımda ise, öne çıkan anahtar kelimelerin yer aldığı JSWE makaleleri incelenmiş ve konuyla ilgili en az bahsedilen kavramın “mikro saldırganlık” kavramı olduğu dikkat çekmiştir (Alexander ve ark., 2024; Asakura, 2024; Davis ve Mirick, 2022; Krings ve ark., 2024; Lilly ve ark., 2023; Piedra ve ark., 2024; Vohra-Gupta ve ark., 2024). Bu doğrultuda mikro saldırganlık kavramının detaylıca tanımlanmasına ve baskı karşıtı sosyal hizmet ile olan bağlantısının bu çalışmanın konusu olmasına karar verilmiştir.

3. Mikro Saldırganlık Kavramına Bakış

Mikro saldırganlık kavramı, ırksal kökenli ayrımcılıkların tanımlanması üzerine ortaya çıkan bir kavram niteliğindedir (Sue ve ark., 2008: 329-330). “Küçük, örtülü, masumca olan, kasıtlı veya kasıtsız ya da sözel veya sözel olmayan küçük düşürücü eylemler” şeklinde ilk kez tanımlanan (Pierce ve ark., 1978: 66) mikro saldırganlık kavramının zamanla kapsamı genişletilmiştir (Büke, 2021: 71). Sue ve arkadaşları (2007:273) tarafından genişletilen mikro saldırganlık tanımı “bir bireyi ya da grubu hedef alan, düşmanca, aşağılayıcı, olumsuz ırkçı hakaretler içeren, kasıtlı veya kasıtsız, kısa ve sıradan olan sözlü, davranışsal ve çevresel günlük hakaretler” olarak ifade edilmiştir. Mikro saldırganlık kavramının genişletilen bu tanımına daha sonra Sue (2010: 5) tarafından “cinsiyete, cinsel yönelime ve ırka yönelik” küçük düşürücü hakaretler” kısmı da eklenmiştir. Sonraki yıllarda ise mikro saldırganlık kavramının kapsamı giderek daha da genişletilmiş; damgalanan, ötekileştirilen ve dezavantajlı olarak görülen tüm birey ve grupları kapsayacak niteliğe erişmiştir (Ross-Sheriff, 2012: 233). Mikro saldırganlığın en geniş tanımlarından biri McInroy ve arkadaşları (2019:3) ve Nadal (2008: 22-23) tarafından yapılan “yaş, sınıf, renk, kültür, engellilik, yetenek, etnik köken, cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim, cinsel ifade, göçmenlik durumu, medeni durum, siyasi ideoloji, ırk, din/maneviyat ve egemenlik statüsü gibi farklı özelliklerin herhangi birinden ya da birkaçından dolayı dışlanmış bir bireye veya bir grubun üyelerine yönelik tüm ayrımcılık ve aşağılamalar” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Turner ve arkadaşları (2018:100) ile Triana ve arkadaşları (2021:147-182) son yıllarda ayrımcılığa maruz kalan gruplara yönelik çalışmaların hızla artışa geçtiğini ifade etmektedir. Bu nedenle mikro saldırganlığın hangi bağlamlarda ele alındığına dikkat çekmek önemlidir. Mikro saldırganlık genellikle, ırk ve ırkçılık çerçevesinde değerlendirilmektedir (Sue ve ark., 2007; Sue, 2010:3). Ancak, Ünal (2018:1818) ve Pierce (1974:512-514) geleneksel ırkçılık ve ayrımcılığın yerini günümüzde mikro saldırganlıkların aldığını belirtmektedir. Fleras (2016) ise mikro saldırganlığın, ırkçılığın ve ayrımcılığın derinlemesine incelenmesini sağlayan derinlikli bir kavram olduğunu dile getirmekte; ırkçılık ve ayrımcılığın yerini mikro saldırganlıklara bıraktığı görüşünü reddetmektedir. Bu doğrultuda mikro saldırganlığın türlerinin anlaşılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Mikro saldırganlığın mikro eylem saldırıları, mikro aşağılamalar ve mikro değersizleştirmeler olmak üzere üç farklı türü tanımlanmıştır. Mikro eylem saldırıları; hedef bireye isim takma, hedef bireyden kaçınma ve kasıtlı eylemler yoluyla bireyi aşağılama amacı taşıyan sözlü veya sözsüz eylemleri kapsamaktadır (Sue ve ark., 2007: 274; Ford ve ark., 2013: 206). Mikro eylem saldırıları Jones ve Galliher (2015: 5) tarafından gruplarda baskın olmayan, küçümsenen grup dışı üyelere yöneltilen bilinçli ve amaçlı saldırılar olarak tanımlanırken, DeCuir-Gunby ve Gunby (2016: 393) tarafından ırksal veya başka ayrımcılık temelli hakaretleri ya da ayrımcı anlamlar yüklenen sembollerini içeren bir tür olarak tanımlanmaktadır. O an iletişim halinde olunan bireye “zenci” demek, hizmet sunumunda ırka ya da cinsiyete göre öncelik tanımak mikro eylem saldırılarına örnek teşkil etmektedir. Bu noktada mikro eylem saldırılarının daha çok bireysel boyutta gerçekleşen, bilinçli ve kasıtlı olma ihtimali yüksek olan mikro saldırganlık türü olduğu ifade edilmektedir (Sue ve ark., 2007: 274). Mikro aşağılamalar kabaca, sözleri duyarsızlık ile ifade etmeyi ve hedef bireyin kimliğini ya da ırkını küçük düşüren sözel ifadeleri tanımlamaktadır. Mikro aşağılamalar hedef bireyin hatta ifadeyi dile getiren

bireyin farkında olamayacağı örtük ayrımcı sözel ifadeleri de içerebilmektedir. Örneğin iş yaşamında başarılı olan siyahi bir meslek profesyoneline “Bu işe başlayıp iyi bir kariyer sahibi olmak kolay olmamıştır.” cümlesinin söylenmesi “bu iş için ırkından dolayı yeterli değilsin ve/veya bu yükselişinin altında bir ayrımcılık yatıyor olabilir.” düşüncelerini barındırabilir. Ancak Hinton (2004), bir söylemin mikro aşağılama olup olmadığının belirlenmesinde “sözel ifadelerin dile getirildiği bağlam” hususunun önemli olduğunu belirtmektedir. Buna göre, sözel ifade iletilişinin alıcısı olan hedef bireyin geçmiş deneyimleri de değerlendirmede etkili olacaktır. Irkından dolayı mesleki yükselişi ile ilgili sürekli farklı söylemlere maruz kalan bir birey, mesleki yükselişi ile ilgili dile getirilen her ifadeyi mikro aşağılama ve/veya tehdit olarak algılama potansiyeline sahiptir. Mikro değersizleştirmeler, hedefteki bireyin psikolojik durumunu, duygularını, düşüncelerini, ırkını, kültürünü ve var oluşunu olumsuz değerlendiren veya geçersiz kılan iletişim biçimlerini tanımlamaktadır (Sue ve ark., 2007: 274; DeCuir-Gunby ve Gunby, 2016: 393-394). Örneğin Türkiye’de ikamet eden ve Türkçe’yi akıcı şekilde konuşabilen göçmenlere “Aslen nerelisin? Çok güzel Türkçe konuşuyorsun.” denilmesi bireyin kendini yabancı hissetmesine neden olabilecek örtülü bir önyargı içermekte ve göçmenlik olgusuna değersizlik atfetmektedir. Üç farklı türde kategorize edilen mikro saldırganlıkların (Sue ve ark., 2007: 273-275), hedef birey/gruba verilen zarardan ziyade eylemin biçimine, söylemin içeriğine ve kasıtlı olup olmamasına göre sınıflandırılmasına (Sue ve ark., 2007: 273-275) yönelik farklı yaklaşımların bulunduğunu da belirtmekte fayda olduğu düşünülmektedir. Thompson (2020: 87-88), bir davranışın mikro saldırganlık olarak değerlendirilmesinin davranışta kasıt bulunup bulunmamasına bağlı olmadığını ifade etmektedir. Dovidio ve arkadaşları (2018: 26-28) yapılan mikro saldırganlık sınıflandırmasında, davranışları sergileyen bireylerin/grupların niyetlerine odaklanırken hedef bireylerin/grupların hissettiklerini göz ardı ettiği gerekçesiyle eleştirmekte; Freeman ve Stewart (2018: 417-430) mikro saldırganlıkları hedef bireyde/grupta sebep olduğu zarara göre kategorize etmektedir.

Farklı türleri olan mikro saldırganlık, çoğu bilim insanı tarafından incelikli ve fark edilemeyecek nitelikte olarak tanımlanmaktadır (Sue ve Spanierman, 2020: 26-27). Sue ve arkadaşları (2007: 281), mikro saldırganlığın bireyler ve/veya gruplar arası güç dengesizliğinden kaynaklandığını ifade etmektedir. Hatta güç dağılımındaki bu dengesizliğin toplum tarafından kabul görür bir hale gelmesinin, mikro saldırganlıkların sürdürülmesinde etkili olduğu belirtilmektedir. Sürdürülen mikro saldırganlıklar ise mevcut durumda güçlü olan bireyin/grubun gücü muhafaza etmesine ya da daha fazla güç kazanmasına neden olurken “ötekileştirilen” bireyin/grubun giderek daha fazla dışlanmasına neden olabilmektedir (Salvatore ve Shelton, 2007: 814-815; Sue ve Spanierman, 2020: 115-117). Mikro saldırganlıkların, küreselleşme ve çağdaş görüşlerin yaygınlaşmasıyla sorunların ötesinde toplumsal, ruhsal ve halk sağlığı problemi olabilecek potansiyele sahip olabileceği belirtilmektedir (Pierce, 1974: 512-514). Nitekim yapılan farklı araştırmalar mikro saldırganlıkların günlük stres, yüksek düzeyde depresyon belirtileri gösterme (Nadal ve ark., 2012: 15), travma sonrası stres bozukluğu (Williams ve ark., 2018: 919) gibi psikolojik; hipertansiyon (Din-Dzietham ve ark., 2004: 449-450), daha yüksek beden kitle indeksi (Brody ve ark., 2018: 1107) gibi fiziksel belirtilere neden olduğunu göstermiştir.

Bireylerin iyilik halinin artırılması, sosyal adalet ve sosyal refahın sağlanmasına yönelik mesleki çalışmalar yürüten sosyal hizmet mesleğinde (IFSW, 2014) ise mikro saldırganlık ile ilgili literatür, diğer alanlara nispeten daha az sayıda çalışma barındırmaktadır (Spencer, 2017:1). Bu nedenle sonraki bölümde mikro saldırganlık, her türlü ayrımcılığın karşısında duran baskı karşıtı sosyal hizmet perspektifiyle ele alınmıştır.

4. Baskı Karşıtı Sosyal Hizmette Mikro Saldırganlık

Baskı karşıtı sosyal hizmet, mikro boyuttan makro boyuta kadar sosyal problemlerin nedenlerini anlamaya çalışan bir çerçeveye sahiptir (Dominelli, 2009: 56). Ayrımcılık ve baskılara toplumun neden olduğunu ileri süren bu perspektif (Dominelli, 2002: 28-32; Berger, 2012: 145), bireyler ile gruplar arasında demokratik ve eşitlikçi ilişkileri teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Ancak, insanların bireysel ve

toplumsal ilişkilerinde karmaşık kararlar veren varlıklar olduklarını unutmamak gerekmektedir. Çevreleri ile etkileşimlerinde bireyler zaman zaman, bazı grupları ve/veya bireyleri güç ve kaynaklara ulaşımında kısıtlayan kararlar alabilmektedir. Bu kararlar baskın grupları ve/veya insanları aşağı veya üstün gruplara ayıran baskı ilişkilerini de içerebilmektedir. Bu ilişkiler, gücü elinde bulundurduğunu düşünen bireyin/grubun daha aşağıda gördüğü bireyin/grubun eylemlerini inkar etmesi, faaliyetlerini kısıtlaması gibi farklı eylemler ile şekillenebilmektedir (Dominelli, 2002: 8-10). Gücü elinde bulunduran/bulundurduğunu düşünen bireyin/grubun bu eylemleri, doğrudan sergilenebilir nitelikte olabileceği gibi, Sue ve Spanierman (2020: 26-27) tarafından ifade edildiği üzere fark edilemeyecek nitelikte olan mikro saldırganlıklar biçiminde de olabilmektedir. Davis ve Mirick (2022: 432) mikro saldırganlıkların ötekileştirilen bireylere yönelik yaygın bir baskı biçimi olduğunu ifade etmektedir. Bu noktada ötekileştirilen ve baskı altında kalan bireylerin (müracaatçıların) özgürleşmesini kapsayan baskı karşıtı sosyal hizmet uygulamasına katkıda bulunan yaklaşım ve hareketlerin (Tuncay ve İl, 2007: 60) aktarılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Baskı karşıtı sosyal hizmet uygulamasının gelişimine katkı sağlayan yaklaşımlardan biri radikal yaklaşımdır. 1970'li yıllardan itibaren sosyal hizmet disiplini görünür olmaya başlayan bu yaklaşım, toplumsal değişime eleştirel bakış açısıyla katkı sunabilmeyi merkezine almaktadır. Radikal yaklaşım, müracaatçıların sorunlarının salt kendilerinden kaynaklanan bir şekilde algılanmasına toplumsal yapıların ve toplumlar tarafından yaratılan sınıfların neden olduğunu ileri sürmektedir (Bailey ve Brake, 1975: 9-10; Pearson, 1975: 140). Cinsiyet temelli eşitsizlik sorununu odağına alan feminist yaklaşım ise baskı karşıtı sosyal hizmet uygulamasına katkıda bulunan diğer bir yaklaşımdır. Erkek egemen toplumsal düzene yönelik eleştiriler barındıran feminist yaklaşım, kadınların toplumsal yaşamın her alanında özgürleşmesini konu edinmektedir (Öztan, 2022: 276). Yapısal yaklaşım sosyal sorunların gelişimine insan ilişkilerindeki güç dengesizlikleri, renk, sınıf, yaş gibi farklı ayrıcalıkların neden olduğu görüşü ile baskı karşıtı uygulamada "sosyal adalet paradigmasını" öne çıkarırken (Rose, 1990: 43) ırkçılık karşıtı yaklaşım, tarihsel gelişim sürecinde beyaz ırkların üstünlüğünü savunan görüşlere ve bu görüşler kapsamında şekillenen politika, yasa, uygulama ve hizmetlere tepkiyi göstermektedir (de Montigny, 2013: 633-635). Bireylerin kapasitelerine, yeteneklerine, güçlerine ve sahip oldukları kaynaklara odaklanmayı uygulamada esas alan güçlendirme yaklaşımı ise ayrımcılığa maruz kalan bireylerin güçlendirilerek sosyal işlevselliklerinin artırılmasını odak noktasına alarak (Askheim, 2003: 229-230) baskı karşıtı uygulama perspektifine katkıda bulunmuştur.

Yukarıda bahsedilen tüm yaklaşımlar baskı karşıtı sosyal hizmet uygulamasının temellerini oluşturmaktadır. Bu yaklaşımların tamamı ve sosyal hizmetin "sosyal adalet" vurgusu dikkate alındığında mikro saldırganlık kavramı perspektifiyle değerlendirilecek mikro saldırganlık içeren pek çok söylem bulunduğu dikkat çekmektedir. Örneğin günlük yaşamın herhangi bir alanında ya da konuyla ilgili profesyonel bir ortamda söylenecek "Kadınlar ve erkekler, sosyal yaşamda eşit haklara sahiptir." cümlesi örtülü anlamlar taşımaktadır. Mikro saldırganlık ifadesi olarak ele alındığında bu cümle "Sosyal yaşamda her alanda eşitlik mevcuttur, ancak kadınlar bu eşitlikten istifade edemiyorsa sorun kadınlarda olabilir." anlamına gelebilir ki bu cümle baskı karşıtı sosyal hizmetin gelişimine katkıda bulunan feminist yaklaşım kapsamında; "Sadece tek ırk vardır, o da insan ırkıdır." söylemi de ırkçılık karşıtı yaklaşım kapsamında ele alınabilir (Sue, 2007: 276-277). Daha önce bahsedildiği üzere fark edilemeyecek düzeyde olabilen mikro saldırganlık ifadelerine ise baskı karşıtı uygulamaya katkı sağlayan güçlendirme yaklaşımı kapsamında şöyle bir örnek verilebilir: "Vay canına! Fizik dersinde bu kadar başarılı olmana inanmıyorum [bir kadına söylendiğinde]". Verilen bu örnekte, kadının güçlü bir yönüne odaklanıldığı ya da başarısına yönelik övgüde bulunduğu düşünülse de bu ifade sayısal derslerin aslında erkek cinsiyetinin bir becerisi olduğu görüşünden hareketle bir kadının sayısal bir derste başarılı olmasının inanılmaz olduğu örtük anlamını taşıyor olabilir. Gerek sosyal hizmetin gerek baskı karşıtı uygulamanın temelinde yer alan "kesişimsellik" kavramı perspektifinde düşünüldüğünde de benzer mikro saldırganlık ifadeleri karşımıza çıkabilir. "Beyaz bir insan, siyah veya Latin kökenli bir kişi yanına yaklaştığında çantasına sarılır veya cebindeki cüzdanını kontrol eder." cümlesi kesişimsellik kapsamında ele

alındığında şu yaklaşımlara dikkat çekilebilir: (1) Irk ayrımlarının yapılması ile ırkçılık karşıtı yaklaşım, (2) siyahi veya Latin kökenli vatandaşın potansiyel suçlu olarak algılanması, düşük bir sınıf olarak görüldüklerine işaret ediyor olabileceğinden, radikal yaklaşım ve (3) ırk, renk, sınıf gibi farklı noktalardaki toplumsal eşitsizlikleri barındırabileceğinden yapısal yaklaşım (Dominelli, 2002: 29; Askheim, 2003: 229-230; Sue, 2007: 276-277; de Montigny, 2013: 633-635; Öztan, 2022: 276). Verilen mikro saldırganlık içeren cümlelerden hareketle, baskı karşıtı sosyal hizmetin özgürleştirici yaklaşımı dolayısıyla mikro saldırganlık içeren ifadelerin karşısında durması gerektiği hatta doğası gereği mikro saldırgan ifadelerin hali hazırda karşısında yer aldığı söylenebilir.

Baskı karşıtı sosyal hizmet uygulaması her türden baskıyı başlatarak, uygulayarak ve uygulamayı sürdürerek bireyleri/grupları tahakküm altında bırakan sosyal ve psikolojik süreçlerle de ilgilenmektedir (Dominelli, 2002: 6-7; Turner, 2011: 343-344). Doğası gereği baskı karşıtı sosyal hizmetin kapsamında yer alan mikro saldırganlıklar ise, daha önce belirtildiği üzere psikolojik ve toplumsal boyutlarda sorunlar teşkil edebilmektedir. Ancak Türkiye’de baskı karşıtı sosyal hizmet uygulamasının mümkün olmadığını ifade eden görüşlerden de (Yücel, 2017: 165; Çiftçi, 2019: 11) hareketle mikro saldırganlık gibi görünmez olabilecek baskı içeren söylemlere yönelik mesleki farkındalığın geliştirilmesi gerekmektedir. Bu mesleki farkındalığın geliştirilmesinin temellerine ise ilk olarak National Association of Social Workers (NASW, 2024a) tarafından 1967 yılında sosyal hizmetin etik sorumluluklarına eklenen “baskı/ayrımcılık karşıtı” ilkenin dayanak gösterilmesi mümkündür. Bahsi geçen ilke “*ırk, renk, din, yaş, cinsiyet veya ulusal köken nedeniyle ayrımcılık yapmayacağım ve mesleki kimliğim gereğince hizmet sunumunda ve mesleki uygulamalarımda ayrımcılığı önlemek/ortadan kaldırma için çalışacağım.*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu süreci takiben sosyal hizmet uzmanlarının ayrımcılık karşıtı etik sorumluluklarının kapsamı, NASW 2008 güncellemesi ile genişletilmiştir. Buna göre “*Sosyal hizmet uzmanları ırk, etnik köken, ulusal köken, renk, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği veya ifadesi, yaş, medeni durum, siyasi inanç, din, göç durumu veya zihinsel veya fiziksel engel gibi durumlardan kaynaklanan herhangi bir ayrımcılık biçimini uygulamamalı, onaylamamalı, kolaylaştırmamalı veya nu hususlarda ayrımcılık yapanlar ile iş birliği yapmamalıdır.*” (NASW, 2024b). Sosyal hizmet uzmanlarının etik sorumlulukları doğrultusunda, her geçen gün baskı karşıtı sosyal hizmet uygulamasının kapsamının genişletildiğini söylemek yerinde olacaktır.

Baskı unsurlarını içeren söylem ve tepkilere yönelik mesleki farkındalığın geliştirilmesinin diğer bir dayanağı ise, çok kültürcü sosyal hizmetin yirminci yüzyıl sonlarına doğru tartışılmaya başlanması olarak kabul edilebilir (Nylund, 2008: 28). Çok kültürcü sosyal hizmet temelde “farklılıklarla birlikte nasıl yaşayabiliriz?” sorusuna yanıt aramaktadır (Bilgin, 2005: 58, Akt.: Özgür, 2010: 90) Nitekim Smalley (1967: 3) sosyal hizmetin kapsamının “herhangi bir kişiyle, sınıfla, grupla ve/veya sosyal sorun kategorisiyle olmadığını” ifade etmekte bu ifade sosyal hizmetin eşit, adil ve farklılıklara saygılı olması gerektiğini vurgulamaktadır. Farklılıklara saygı ise sosyal hizmette özellikle NASW’ın farklı yıllarda sosyal hizmet etik kodlarında yaptığı değişimlerle mesleki dayanak bulmuştur. Sosyal hizmet uzmanlarının “kültürel yeterlilik ve sosyal çeşitlilik (2008 güncellemesi)/ kültürel yetkinlik (2021 güncellemesi)” sorumluluğu kapsamında farklılıklara ve kültürel gruplar arasındaki farklılıklara duyarlılık göstermesi; ırk, etnisite, ulusal köken, renk, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği veya ifadesi, yaş, medeni durum, siyasi inanç, din, göçmenlik durumu ve zihinsel veya fiziksel engellilikle ilgili olarak sosyal çeşitlilik ve baskı doğasını anlamak için eğitim alması ve bu konuda çaba göstermesi gerekmektedir (NASW, 2024b, 2024c). Bununla birlikte sosyal hizmet eğitimi alanında da çok kültürlü sosyal hizmete yönelik güncellemeler yapılmıştır. Sosyal hizmet eğitimi ile ilgili 9 farklı standardın ele alındığı bu rehberde “etnik gruplar ve toplumlar arasında, insan haklarını temel olarak ihlal etmedikçe, gelenekler, kültürler, ideolojiler, inançlar ve dinlere saygıyı teşvik etmek” (IASSW ve IFSW, 2004: 3) ifadesi dikkat çekmektedir. “Ötekileştirilen” tüm gruplara yönelik ifade, davranış ve tutumların mikro saldırganlık olarak değerlendirildiği düşünüldüğünde, sosyal hizmet uzmanlarının müracaatçılara yönelik kültürel yeterlilik ve sosyal çeşitlilik/kültürel yeterlilik sorumluluğunun ve sosyal hizmet eğitimi alanında da küresel standartlara itibar edilmesinin mikro saldırganlıklar açısından koruyucu-önleyici nitelikte olabileceği

düşünülebilir. Kısacası baskı karşıtı uygulama ve mikro saldırganlık kavramlarının kapsamlarının genişlemesi her ne kadar farklı zaman dilimlerine denk gelse de bu kavramların sosyal hizmet etik kodları ve küresel sosyal hizmet eğitimi standartları doğrultusunda birbirinden ayrı düşünülmesi imkânsız görünmektedir.

5. Sonuç Yerine

Bu çalışmada, örtülü anlamlar ve farklı baskı unsurları içerebilen mikro saldırganlık kavramının baskı karşıtı sosyal hizmet ile bağlantısına odaklanılmıştır. Mikro saldırganlıklar; kasıtlı ya da kasıtsız biçimde bireyleri ya da grupları hedef alan, küçük düşürücü, dışlayıcı ya da değersizleştirici söylem ve davranışlarla ortaya çıkmaktadır. Çoğu zaman fark edilmeyecek kadar ince ve gündelik olarak tanımlanan mikro saldırganlıklar, bireyler üzerinde derin etkiler yaratabilmektedir. Bu eylemler, bireylerin psikolojik iyilik hallerini zedeleyebileceği gibi, sosyal işlevselliklerini azaltabilir, damgalamaya neden olabilir. Bu durum sosyal hizmetin temel değerlerinden olan sosyal adalet ilkesini zedeleyebilir. Diğer bir taraftan, baskı karşıtı sosyal hizmet, yapısal adaletsizlikleri ve sistematik ayrımcılık mekanizmalarını irdelerek tüm baskı unsurlarının karşısında durmaktadır. Bu perspektif ile değerlendirildiğinde, mikro saldırganlıkların da ilgili mekanizmaların bir uzantısı olduğu söylenebilir. Nitekim bu çalışmanın en önemli katkılarından biri, ulusal sosyal hizmet literatüründe görece ele alınmamış olan mikro saldırganlık kavramını baskı karşıtı sosyal hizmetin etik ve kuramsal çerçevesi içerisinde konumlandırması ve disiplin içindeki tartışmalara yeni bir boyut kazandırmasıdır.

Mikro saldırganlıklarla mücadelede, sosyal hizmet uzmanlarının ve sosyal hizmet akademisyenlerinin geliştirmesi gereken temel farkındalık, bu eylemlerin görünmezliğine dikkat çekmek ve yapısal kökenlerini anlamaktan geçmektedir. Sosyal hizmet uzmanları, mikro saldırganlıkların sosyokültürel arka planını anlamalı ve bu eylemlerin neden olduğu sistematik ayrımcılığın farkında olmalıdır. Sosyal hizmet uzmanları ve sosyal hizmet akademisyenleri baskı karşıtı sosyal hizmetin, baskı ve ayrımcılığın toplumsal yapılardan ve dinamiklerden kaynaklanan, değişebilir/değiştirilebilir yapısal nitelikte olduğunun bilincinde olmalıdır. Bu bilinç ile birlikte, zararsız gibi görünmesine/algılanmasına rağmen bireyler/gruplar üzerinde baskıcı ve ayrımcı içerikleri ile psikolojik ve toplumsal etkiler yaratabilecek mikro saldırganlıklar konusunda da farkındalık geliştirilmelidir. Baskı karşıtı sosyal hizmetin bir uzantısı niteliğinde kabul edilebilecek tüm mikro saldırganlık türlerinin, güç dengesizliklerini artırabilme, sosyal işlevselliği azaltma, damgalama ve sosyal adaleti sarsma gibi riskleri barındırdığının ve sosyal hizmetin temel gayesini zedeleyebileceğinin bilincinde olunmalıdır. Mikro saldırganlıkların farkına varılması ve mikro saldırganlıklara karşı bilinç geliştirilmesi, sosyal adaletin sağlanması ve müracaatçıların güçlendirilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Mikro saldırganlığa yönelik geliştirilecek mesleki farkındalık, sosyal hizmet etik sorumlulukları kapsamında baskı karşıtı sosyal hizmetin sürdürülebilirliği için zorunludur. Bu doğrultuda akademik düzeyde sosyal hizmet müfredatlarında yer alan farklı derslerde mikro saldırganlık kavramına ve içeriğine değinilmesinin, eğitim sürecinde yer alan vaka/olgu sunumlarında mikro saldırganlık türlerine ilişkin çözümlemeler yapılmasının; uygulama düzeyinde konuyla ilgili kanıta dayalı çalışmalar yapılması ve okunmasının, müracaatçı gruplarına yönelik mikro saldırganlıkların tespit edilmesinin, hizmet sunulan ikamet yerlerine ait mikro saldırganlık haritalandırması yapılmasının, hizmet içi eğitimler ve müracaatçılara yönelik seminerler ile farkındalık yaratılmasının etkili olacağı söylenebilir. Ancak sosyal hizmet uzmanı ya da sosyal hizmet alanında akademisyen olmadan önce, birey olarak mikro saldırganlık içeren davranışlar/tutumlar/söylemler düzeyinde öz farkındalık geliştirmenin de önemli olduğu düşünülmektedir.

Fon

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde herhangi bir fondan faydalanılmamıştır.

Not

1. İlgili çalışma katılımcılardan veri toplanmasını gerektirmediğinden etik kurul izni gerektiren çalışmalar içerisinde yer almamaktadır.
2. Birinci yazar çalışmaya %70; ikinci yazar çalışmaya %30 oranında sağlamıştır.
3. Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Albayrak, H. (2021). Eleştirel sosyal hizmet teorisi ve uygulaması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 383-401.
- Alexander, B. A., Carter, S. A., Timbers, V. L. ve Martinez, T. (2024). Racial equity in social work education: Experiences of current and former students serving on a social work program's race equity work team. *Journal of Social Work Education*, 60(1), 14-26.
- Arıkan, Ç. (2002). Sosyal model ve sosyal hizmet uygulamaları. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 2(2), 57-66.
- Asakura, K. (2024). Toward a critical approach to simulation-based social work education: Guidelines for designing simulated client case scenarios. *Journal of Social Work Education*, 60(1), 102-114.
- Askheim, O. P. (2003). Empowerment as guidance for professional social work: an act of balancing on a slackrope. *European Journal of Social Work*, 6(3), 229-240.
- Bailey, R. ve Brake, M. (1975). Introduction: Social work and social welfare state. İçinde R. Bailey ve M. Brake (Ed.), *Radical Social Work* (s. 1-12). PantheonBooks.
- Baines, D. (2011). An overview of anti-oppressive social work practice: Neoliberalism, inequality, and change. İçinde D. Baines (Ed.), *Doing anti-oppressive practice* (s. 1-24). Fernwood Publishing.
- Beresford, P. ve Croft, S. (2004). Service users and practitioners reunited: The key component for social work reform. *British Journal of Social Work*, 34(1), 53-68.
- Berger, A. A. ve Emir, Ö. (2012). *Kültür eleştirisi: Kültürel kavramlara giriş*. Pinhan Yayınları.
- Brody, G. H., Yu, T., Chen, E., Ehrlich, K. B. ve Miller, G. E. (2018). Racial discrimination, body mass index, and insulin resistance: A longitudinal analysis. *Health Psychology*, 37(12), 1107–1114.
- Brown, C. G. (2012). Anti-oppression through a postmodern lens: Dismantling the master's conceptual tools in discursive social work practice. *Critical Social Work*, 13(1), 34-65.
- Büke, B. (2021). Engelli bireylerin kendilerine yönelik ayrımcı ve mikro saldırgan uygulamaları ifade etmeleri: Twitter'daki #Engellenmekİstemiyoruz ve #SağlamcılarDışarı etiketleri. *Nitel Sosyal Bilimler*, 3(2), 164-190.
- Clifford, D. ve Burke, B. (2005). Developing anti-oppressive ethics in the new curriculum. *Social Work Education*, 24(6), 677-692.
- Çiftçi, M. (2019). Baskı karşıtı sosyal hizmetin Türkiye'de uygulanabilirliği. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Dalrymple, J. ve Burke, B. (1995). *Anti oppressive practice: Social care and the law*, Open University Press, Buckingham.
- Davis, A. Ve Mirick, R. G. (2022). Microaggressions in social work education: Learning from BSW students' experiences. *Journal of Social Work Education*, 58(3), 431-448.
- DeCuir-Gunby, J. T. ve Gunby Jr, N. W. (2016). Racial microaggressions in the workplace: A critical race analysis of the experiences of africanamerican educators. *Urban Education*, 51(4), 390-414.
- deMontigny, G. A. (2013). The essentialism of whiteness: Abandoning empirical engagement. *Journal of Social Work*, 13(6), 633-651.
- Din-Dzietham, R., Nembhard, W. N., Collins, R. ve Davis, S. K. (2004). Perceived stress following race-based discrimination at work is associated with hypertension in African-Americans: The Metro Atlanta Heart Disease Study, 1999–2001. *Social Science and Medicine*, 58, 449–461.
- Dominelli, L. (2002). *Anti-oppressive social work theory and practice*. Palgrave Macmillan.

- Dominelli, L. (2009). Anti-oppressive practice: The challenges of the twenty-first century. L. Dominelli ve M. Payne (Ed.), *Social work: Themes, issues and critical debates* (3. Baskı, s. 49-64). Palgrave Macmillan.
- Dovidio, J. F., Pearson, A. R. ve Penner, L. A. (2018). Aversive racism, implicit bias, and microaggressions. G. C. Torino, D. P. Rivera, C. M. Capodulipo, K. L. Nadal, D. W. Sue (Ed.) *Microaggression theory: Influence and implications* (s. 16-31). Wiley.
- Erkan, G. (2004). Özürlülüğe ilişkin modeller ve sosyal hizmet uygulamaları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 15(2), 31-38.
- Fleras, A. (2016). Theorizing micro-aggressions as racism 3.0: Shifting the discourse. *Canadian Ethnic Studies*, 48(2), 1-19.
- Ford, D. Y. (2013). Gifted under representation and prejudice: Learning from allport and merton. *Gifted Child Today*, 36(1), 62-68.
- Freeman, L. ve Stewart, H. (2018). Microaggressions in clinical medicine. *Kennedy Institute of Ethics Journal*, 28(4), 411-449.
- Gal, W., Levin, L. ve Krumer-Nevo, M. (2014). Applying critical social work in direct practice with families. *Child and Family Social Work*, 19(1), 55-64.
- Hinton, E. L. (2004). Microinequities: When small slights lead to huge problems in the workplace. *DiversityInc Magazine*. <https://www.michelemmartin.com/files/small-slights-and-huge-problems.pdf>
- IFSW [International Federation of Social Workers]. (2014). *Global definition of social work*, <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
- International Association of Schools of Social Work (IASSW) and International Federation of Social Workers (IFSW) (2004) *Global Standards for Social Work Education and Training* (Final Document). <http://www.iassw-aiets.org/global-standards-for-social-work-educationand-training/>
- Jones, M. L. ve Galliher, R. V. (2015). Daily racial microaggressions and ethnic identification among native american young adults. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 21(1), 1-9. <https://doi.org/10.1037/a0037537>
- Journal of Social Work Education [JSWE]. (2023a). <https://www.tandfonline.com/action/journalInformation?journalCode=uswe20>
- Journal of Social Work Education [JSWE]. (2023b). <https://www.tandfonline.com/action/journalInformation?show=journalMetrics&journalCode=uswe20>
- Kang, H. K. ve Garran, A. M. (2020). Microaggressions in social work classrooms: Strategies for pedagogical intervention. İçinde *Microaggressions And Social Work Research, Practice and Education* (ss. 167-179). Routledge.
- Krings, A., Mora, A. S., Bechara, S., Sánchez, C. N., Gutiérrez, L. M., Hawkins, J. ve Austic, E. (2024). How early social work faculty experienced support in their doctoral programs. *Journal of Social Work Education*, 60(2), 206-224.
- Laird, S. E. (2008). *Anti-oppressive social work*. Sage Publications.
- Lilly, J. M., Hillyer, J., Jagers, E. ve Garnigan, K. (2023). A "Totally, acceptably racist environment": Examining anti-black racism in a school of social work. *Journal of Social Work Education*, 59(2), 391-406.
- McInroy, L. B., Byers, D. S., Kattari, S. K. ve CSWE Council on Sexual Orientation and Gender Expression. (2019). *The NAME Steps: How to name and address anti-LGBTQIA2S+ microaggressions in social work classrooms*. Council on Social Work Education.
- Morley, C. Macfarlane, S. ve Ablett, P. (2014). *Engaging with social work: A critical introduction*. Avusturalya: Cambridge University Press.
- Nadal, K. L. (2008). Preventing racial, ethnic, gender, sexual minority, disability, and religious microaggressions: Recommendations for promoting positive mental health. *Prevention in Counseling Psychology*, 2(1), 22-27.

- Nadal, K. L., Griffin, K. E., Hamit, S., Leon, J., Tobio, M. ve Rivera, D. P. (2012). Subtle and overtforms of Islamophobia: Microaggressions toward Muslim Americans. *Journal of Muslim Mental Health*, 6(2), 15–37.
- National Association of Social Workers. (2024a). *History of the NASW code of ethics*. socialworkers.org/LinkClick.aspx?fileticket=9PxSwiQrltA%3d&portalid=0
- National Association of Social Workers. (2024b). *History of the NASW code of ethics*. socialworkers.org/LinkClick.aspx?fileticket=KZmmbz15evc%3d&portalid=0
- National Association of Social Workers. (2024c). *2021 revisions to the NASW code of ethics*. socialworkers.org/LinkClick.aspx?fileticket=UyXb_VQ35QA%3d&portalid=0
- Nylund, D. (2006). Critical multiculturalism, whiteness, and social work: Towards a moreradical view of cultural competence. *Journal of Progessive Human Services*, 17(2), 27-42.
- Özgür, Ö. (2010). Çokkültürcü sosyal hizmet: Eleştirel bir bakış. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2), 89-104.
- Öztan, E. (2022). Feminist araştırmalar ve yöntem. F. Saygılıgil (Ed.), *Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları* (s. 269-287). Ankara: Dipnot yayınları.
- Payne, M. (2014). *Modern social work theory* (4. Baskı). Palgrave Macmillan.
- Pearson, G. (1975). *The deviant imagination: Psychiatry, social work and social change*, London, Macmillan.
- Piedra, L. M., Escobar-Sawicki, C. ve Wilson Smith, C. (2024). Reimagining social work education: A systems-thinking approach to a BSW/MSW Program for community college students. *Journal of Social Work Education*, 60(3), 433-447.
- Pierce, C. M. (1974). Psychiatric problems in the Black minority. İçinde G. Caplan, S. Arieti (Ed.), *American handbook of psychiatry* (s. 512–523). New York: Basic Books.
- Pierce, C., Carew, J., Pierce-Gonzalez, D. ve Willis, D. (1978). An experiment in racism: Tv commercials. C. Pierce (Ed.) içinde, *Television and Education* (s. 62–88). Beverly Hills, CA: Sage.
- Rose, S. M. (1990). Advocacy/empowerment: An approach to clinical practice for social work. *J. Soc. & Soc. Welfare*, 17, 41.
- Ross-Sheriff, F. (2012). Microaggression, women, and social work. *Affilia*, 27(3), 233-236.
- Salvatore, J. ve Shelton, J. N. (2007). Cognitive costs of exposure to racialprejudice. *Psychological Science*, 18(9), 810–815
- Smalley, R.E. (1967). *Theory for social work practice*. Columbia University Press.
- Spencer, M. S. (2017). Microaggressions and social work practice, education, and research. *Journal of Ethnic and Cultural Diversity in Social Work*, 26(1-2), 1-5.
- Sue, D. W. (2010). *Microaggressions in everyday life: Race, gender, and sexual orientation*. Hoboken, NJ: John Wiley and Sons.
- Sue, D. W. (2010). Microaggressions, marginality, and oppression. D. W. Sue (Ed.), *Microaggressions and Marginality: Manifestation, Dynamics, and Impact* (s.3-24). Wiley.
- Sue, D. W., Capodilupo, C. M., Holder, A. M. B. (2008). Racial microaggressions in the life experience of Black Americans. *Professional Psychology Research and Practice*, 39(3), 329–336.
- Sue, D. W., Capodilupo, C. M., Torino, G. C., Bucceri, J. M., Holder, A. B., Nadal, K. L. ve Esquilin, M. (2007). Racial microaggressions in everyday life: Implications for clinical practice. *The American Psychologist*, 62(4), 271–286. doi:10.1037/0003-066X.62.4.271
- Sue, D. W. ve Spanierman, L. (2020). *Microaggressions in everyday life*. Wiley.
- Thompson, M. (2020). Psychological research on racial microaggressions: Community science and concept explication. L. Freeman ve J. Weekes Schroer (Ed.), *Microaggressions and philosophy* (s. 79-100). New York: Routledge.
- Triana, M. D. C., Gu, P., Chapa, O., Richard, O. Ve Colella, A. (2021). Sixty years of discrimination and diversity research in human resource management: A review with suggestions for future research directions. *Human Resource Management*, 60(1), 145-204.

- Tuncay, T. ve İl, S. (2007). Sosyal hizmette baskı karşıtı uygulama sosyal adalet paradigması temelinde bir özgürleştirme pratiği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 17(2), 59-72.
- Turner, F. J. (2011). *Social work treatment: Interlocking theoretical approaches* (5. Baskı.), New York, Oxford University Press.
- Turner, G. W., Pelts, M. ve Thompson, M. (2018). Between the academy and queerness: Microaggressions in social work education. *Affilia*, 33(1), 98-111.
- Ünal, S. (2018). Genç nesilde ötekileştirmenin dijital yüzü: Nezaket dışı siyasal değer yüklü paylaşımlar ve kutuplaşma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1812-1866.
- Vohra-Gupta, S., MacLaine, B., Petruzzi, L., Kim, N. Ve Rhodes, D. (2024). Using critical race theory in social work education to prepare antiracist practitioners: A systematized review. *Journal of Social Work Education*, 60(2)1-13.
- Weng, S. S. ve Gray, L. (2020). Racial microaggressions within social work: Perceptions of providers. *Journal of Social Work Practice*, 34(1), 67-80.
- Williams, M. T., Kanter, J. W. Ve Ching, T. H. W. (2018). Anxiety, stress, and trauma symptoms in African-Americans: Negative affectivity does not explain the relationship between microaggressions and psychopathology. *Journal of Racial and Ethnic Health Disparities*, 5(5), 919–927.
- Yücel, İ. (2017). Baskı karşıtı sosyal çalışmanın meşruiyet sorunu. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 156-167.

Yazar Biyografileri

Gizem Nur SAĞLIK TUĞRUL, Karabük Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. Sosyal hizmet eğitimi, sosyal hizmet uygulaması, sanat terapisi ve travma gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.

H. İrem KALAYCI KIRLIOĞLU, Karabük Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğretim üyesi (Doç. Dr.) olarak görev yapmaktadır. Sosyal hizmet eğitimi, sosyal hizmet uygulaması, özel gereksinimli bireyler, ölçek geçerliliği ve güvenilirliği, teknoloji bağımlılığı gibi konularda çalışmalar yapmaktadır.